

Simona KUSTEC

**Poletna šola European Consortium of
Political Research (ECPR):
Analytical Approaches to EU Policy Making**
Univerza v Konstanzu,
11. - 16. septembra 2000

Zaradi naraščajočih in dinamičnih procesov, ki potekajo med EU in nacionalnimi deli, je raziskovanje medsebojnih odnosov ter analiziranje procesov sprejemanja odločitev postalo hvaležna in zaželena tematika za številne raziskovalce. Krog slednjih je zelo širok predvsem v državah članicah EU, vztrajno pa se veča tudi v tistih delih Evrope, ki si šele prizadevajo postati polnopravni člani Unije, ter tudi in predvsem v delih, ki jim obstoječa politična in ekonomsko-monetarna integracija Evrope predstavlja vedno bolj resnega in močnega konkurenta - zlasti v ZDA ter na Japonskem.

Iskanje odgovorov ter razlag na vprašanja kot so, kako bi obrazložili, analizirali in še prej razumeli procese oblikovanja politik na evropski ravni, kdo so akterji z najboljšimi pozicijami in statusom, zakaj in s kakšnimi posledicami se spreminjajo odnosi med institucijami na ravni EU ipd. je postalo izjemno razširjeno in aktualno.

Omenjeno problematiko je imela v mislih tudi stalna raziskovalna skupina ECPR, ki se ukvarja z analitičnimi politikami in teorijo javne izbire, ko se je odločila, da letos v nemškem Konstanzu organizira svojo prvo poletno šolo.

Tako je bil osnovni namen poletne šole z različnimi, predvsem kvantitativno opredeljenimi racionalnimi modeli izbire nadgraditi znanje na področjih oblikovanja politik EU, zlasti v institucionalnem smislu.

Predavatelji, Gerald Schneider in Thomas Koenig z Univerze v Konstanzu, Simon Hug z Univerze v Ženevi ter Patrick Dunleavy iz

London School of Economics and Political Sciences, so vodili dopoldanske dele poletne šole, popoldanski pa so bil namenjeni predstavitvi raziskovalnih nalog in ugotovitev petindvajsetih udeležencev šole ter nekaterih vabljenih gostov iz Nemčije in Švice.

V prvem delu smo se lahko seznanili z najnovejšimi tendencami na področju teorije javne izbire, racionalne teorije izbire, konceptov racionalnosti, teorije iger ter z različnimi modeli za napovedovanje realnosti. Ker gre za izrazito kvantitativne in na predpostavkah čiste racionalnosti in jasne ciljne orientiranosti akterjev zgrajene modele, so bila dopoldanska srečanja pogosto namenjena matematičnemu izpeljevanju formul, izgrajevanju modelov ter grafov, s pomočjo katerih smo preigrali možne rešitve problemov.

Predavatelji so predstavili tudi osnove pogajanj in pogajalskih procesov - enega izmed osnovnih oziroma izhodiščnih načinov, s katerim lahko razumemo in pojasnujemo politike na ravni EU. Razumevanje tega koncepta je bilo ilustrirano s teorijo obljub in groženj, prevedeno v praktičen primer pogajalskih odnosov med evropskim svetom in svetom ministrov.

Enega možnih načinov razreševanja vprašanj o zapletenih zakonodajnih postopkih in številnih zahtevah na različnih področjih EU politik je ponudil dr. Koenig s predavanjem o teoriji ustavne izbire. Posledično je predavatelj težo uvodnega, bolj teoretičnega dela, prenesel še na oblikovanje modelov konkretnih razmerij v odločevalskih procesih na ravni EU. Poseben poudarek pa je pripisal preučevanju odnosov med institucijami evropskega sveta, parlamenta ter komisije.

Udeleženci smo se seznanili še s potekom ratifikacijskih procesov in pomenom ratificiranja mednarodnih pogodb ter s teorijo birokratske politike. Prav slednje predavanje dr. Dunleavyja o birokratski politiki, je prvič odkrito ponudilo kar nekaj kritičnih idej o uporabnosti koncepta racionalnosti

in nedvoumnih preferenc akterjev. Omenjene teorije so namreč deležne številnih kritik zato, ker največkrat ne upoštevajo akterjeve motivacijske naravnosti, za katero je znano, da ni nujno popolnoma racionalna. Dunleavy je nato prikazal motivacijski model uradniških preferenc, s katerim je potrdil zgornja razmišljanja. Razkril je, da uradniki pri svojem delu sicer težijo k doseganju racionalnih prvin konsenza, centralnosti lastnega položaja, načrtovanja dela in dinamičnosti. Vendar pa je dokazal, da so preference uradnikov pogosto tudi 'neracionalne', v smislu teženj po opravljanju bolj zanimivega dela, manjši oziroma zgolj posredni odgovornosti za opravljeno delo ter vzpostavljanju kolegialnosti v medsebojnih odnosih.

V okviru popoldanskih delov smo udeleženci predstavljali lastne raziskovalne projekte oziroma izsledke, vezane na vsebine EU. Predstavitve so bile najpogostejše zasnovane v obliki študijev primera, npr. tematike svetovne trgovinske organizacije in vzorcev koalicijskega sodelovanja z EU, EMU, nacionalne države in EMU, oblikovanje evropskih institucij, politike na konkretnih policy področjih. Nasprotno pa so bile nekatere študije vsebinsko širše kot npr. analiziranje odločevalskih procesov v EU, analiza pogajanj in (raz)poznavanje nacionalnih interesov, vprašanja evropeizacije zunanje politike držav članic, makroekonomski trendi, ki vplivajo na politiko, policy pozicije in ideje.

Skozi vse dni se je med udeleženi razvijala tudi aktivna razprava, v kateri so se ponovno odpirala številna vprašanja o primernosti, pa tudi uporabnosti predstavljanih, predvsem kvantitativnih, konceptov. Zdi se namreč, da bi s prevladujočim pristopom raba zgolj statističnih podatkov, prevedenih v formularne zapise, ali pa zgolj subjektivnih predpostavk, le težko zagotovila objektivno in metodološko korektno napovedovanje političnih dejanj, stanj in celotnih prihodnjih perspektiv. Odprta so ostala tudi vprašanja najustreznejšega modela, ki bo

zagotovil najbolj zanesljive in preverljive podatke, še posebej potem, ko smo se lahko prepričali, da raba različnih formul, ki vsebujejo iste podatke, lahko poda medseboj različne ugotovitve. Tako sta npr. Tsebelis in Garrett na podlagi enakih podatkov, vendar pa različnega modelarnega pristopa ugotovila, da se je odnos med evropskim svetom ter parlamentom po sprejetju Amsterdamske pogodbe leta 1997 v smislu kooperacije spremenil na bolje za parlament. Crombez, Steunenber ter Corbett pa so skupno dokazali ravno obratno¹. Enako nedorečeno pa ostaja tudi vprašanje uporabe modelov kot najboljšega načina za napovedovanje. Obstaja namreč velika verjetnost, da preigravanje različnih opcij lahko rezultirajo le v ugibanjih, ki so prej subjektivne kot objektivne narave.

Zaradi omenjenih in še številnih drugih nejasnosti racionalna teorija izbire in njej podobne teorije (v konkretnem primeru) politologijo približajo tehničnim, naravoslovnim aspektom in, tako kot se je izrazil dr. Dunleavy, očitno dimenzijo družbe ter njenih preferenc postavijo na stranski tir.

Vsebinski del letošnje poletne šole predstavlja le eno tretjino načrtovanega programa. Nadgrajevanje izhodiščne tematike o modelih javne izbire se bo tako izvajalo še na dveh poletnih šolah, organiziranih v Londonu in Leidnu. Poudarki prve, leta 2001, bodo namenjeni vprašanju delegacije in implementacije v EU, druge, leta 2002, pa vprašanju pogajanj, zakonodaje in birokratske politike.